

Analitik akıl yürütme bireysel karar sürecinde gayret ve zamana ihtiyaç duyar. Bireyden kuruma geçişte karar sürecini kolaylaştırmak için bütünsel bir yaklaşım önem kazanır. Bilgi teknolojilerinden faydalanılarak oluşturulan karar modelleri, sistematik olduğu kadar, objektif ve hızlı biçimde süreci yönetmeye imkân verir. Ancak kurum da kendi içinde organik bir yapıdır. Parçası olduğu ülke kültürünün özelliklerinden etkilenir. Karar sürecine etki eden en önemli özelliklerden biri risk algısıdır. Türk iş hayatı için kişiden bağımsız ve ona bağımlı konuların yönetiminde deneyim devreye girer.

Kaynak dergisinin “Karar Vermenin Psikolojisi” sayısında yer alan “Karar Verme Üzerine Bilişsel Modeller ve İş Hayatına Yansımaları” yazısı, teknolojik ve kültürel yönelimlerin karar sürecine etkisini değerlendiriyor. İlgili bölümü aşağıda okuyabilirsiniz. Kaynakça ve yazının tamamına <http://www.kaynakdergisi.net/makaleler.asp?sayi=46&sira=544> linkiyle ulaşabilirsiniz.

Teknolojik ve Kültürel Yönelimler Karar Sürecini Etkiler

Handan Odaman Uşaklıgil, Baltaş Grubu, Akademik Çalışmalar

Edinilen bulgulara göre, bilişsel modellemelerden hiçbiri diğerinden daha doğru sonuçlar veriyor değil; ancak hangi yöntemin daha elverişli olduğu, size verilen görevin gerekliliklerine göre değişiyor.

Kurumlarda somut istatistiksel modellemelerle karar alma sürecini daha şeffaf kılan ve harcanan zamanı kısaltan bilgi teknolojileri sistemleri, hem karar almada üst yönetime doğru merkezileşmeyi kolaylaştırıyor, hem de yöneticilere destek olacak sistemleri beraberinde getiriyor. Bu durumun kurum için olumlu yanları aşağıdaki başlıklarda geliyor:

- Alınan kararların sayısında artış,
- Karar alma sürecinin kısaltılması ile zamandan tasarruf,
- Alınan kararların kişisellikten çıkması ile daha şeffaf ve kurumun bütünü tarafından sahiplenilecek objektif kararların alınışı,
- Karar alma sürecinde daha nitelikli bilgi kullanılması,
- Karar almada merkezileşme ve örgütsel gelişme.

Karar alma sürecini yönlendiren en önemli etmenlerden biri, alınacak kararın taşıdığı risktir. Kültürlerarası farklılık; risk alma istekliliğinden çok, bir kararın ne derece riskli olduğunda devreye girmektedir. Risk algısına ilişkin kültürel bir sınıflandırma mevcut. Buna göre, farklı kültürleri mevcut algılarına göre dört ana kategoriden birine konumlandırabiliriz:

1. Uzman görüşüyle alındığı sürece riskli kararları kabul etmeye istekli **hiyerarşik kültürler**,
2. Teknolojik gelişme ve ekonomik büyümenin risk alarak mümkün olduğunu ileri süren **eşitlikçiler**,
3. Risk almaya isteksiz **kaderciler**,
4. Risk ile fırsatın birlikte yürüdüğü görüşünde olan **bireyci kültürler**.

Konuya ilişkin Türkiye'yi de içine alan araştırmalar sayıca az olsa da; ülkemizin hiyerarşik, bazen de kaderci bir konumda durduğunu düşünüyorum. Her alanda olduğu gibi iş hayatında da uzman görüşü, süreci başlı başlına şekillendiren bir etmendir. Bu çerçevede özellikle Türk kültürü açısından, anahtar kelimenin deneyim olduğu kanaatindeyim.